

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

OTÁZKY PRE ŠTÁTNE SKÚŠKY

na Fakulte medzinárodných vzťahov Ekonomickej univerzity v Bratislave
platné v akademickom roku 2017/2018
pre študentov bakalárskeho štúdia študijného programu *Medzinárodné ekonomické vzťahy*

Predmety štátnej skúšky:

- **SVETOVÁ EKONOMIKA, predmet pozostáva z častí:**
 - Európska únia I.
 - Medzinárodné hospodárske vzťahy
 - Medzinárodné obchodné financovanie
 - Svetová ekonomika
 - Teórie medzinárodných hospodárskych vzťahov
- **MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY, predmet pozostáva z častí:**
 - Medzinárodná politika
 - Medzinárodné právo verejné
 - Úvod do diplomacie
 - Medzinárodné organizácie a ich orgány
 - Medzinárodné obchodné právo

.....

Predmet štátnej skúšky: SVETOVÁ EKONOMIKA

Okruh predmetu: Európska únia I.

1. Integračné procesy v Európe.

- vznik európskych spoločenstiev;
- EZVO – alternatíva k európskym spoločenstvám;
- od európskych spoločenstiev k EÚ – integrácia v 60.-80. rokoch;
- vznik EÚ – maastrichtský chrám a budovanie HMÚ;
- proces reformy EÚ od Maastrichtu po Lisabon.

2. Inštitúcie EÚ.

- členenie inštitúcií EÚ v kontexte Lisabonskej zmluvy;
- základné právomoci jednotlivých inštitúcií EÚ;
- kompetencie a úlohy jednotlivých inštitúcií EÚ.

3. Rozpočtová politika EÚ.

- príjmové položky spoločného rozpočtu EÚ;
- výdavkové položky spoločného rozpočtu 2014 - 2020;
- viacročný finančný rámec EÚ na roky 2014 - 2020;
- rozpočtová bilancia spoločného rozpočtu EÚ.

4. Budovanie hospodárskej a menovej únie v rámci Európskej únie.

- definícia HMÚ;

- HMÚ – vývojové etapy;
- Pakt stability a rastu.

5. Spoločná dopravná politika EÚ.

- ciele spoločnej dopravnej politiky EÚ;
- liberalizácia jednotlivých druhov dopravy;
- hlavné úlohy SDP EÚ do budúcnosti.

6. Spoločná poľnohospodárska politika EÚ.

- ciele, princípy Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ;
- nástroje Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ;
- základné črty jednotlivých reforiem Spoločnej poľnohospodárskej politiky;
- finančné nástroje Spoločnej poľnohospodárskej politiky.

7. Kohézna politika EÚ.

- poslanie kohéznej politiky EÚ;
- ciele, princípy kohéznej politiky EÚ;
- finančné nástroje a ich ciele podpory.

8. Energetická politika EÚ.

- ciele a úlohy energetickej politiky EÚ;
- energetická bezpečnosť EÚ;
- Energetická únia pre Európu.

Predmet štátnej skúšky: SVETOVÁ EKONOMIKA

Okruh predmetu: Medzinárodné hospodárske vzťahy

9. Protekcionizmus vo svetovom obchode.

- príčiny zavádzania protekcionistačkej politiky v národnej ekonomike;
- nástroje protekcionizmu, klasické a novodobé;
- vývojové etapy protekcionizmu vo svetovom obchode.

10. Liberalizmus vo svetovom obchode.

- definícia liberalizmu uplatňovaného vo svetovom obchode;
- faktory ovplyvňujúce uplatňovanie politiky liberalizmu v zahraničnom obchode štátu;
- nástroje liberalizmu vo svetovom obchode;
- vývojové etapy liberalizmu vo svetovom obchode.

11. Teritoriálna štruktúra svetového obchodu.

- vývoj teritoriálnej štruktúry svetového obchodu od 2. svetovej vojny;
- faktory ovplyvňujúce zmeny v teritoriálnej štruktúre svetového obchodu;
- súčasný stav teritoriálnej štruktúry svetového obchodu;
- teritoriálna štruktúra zahraničného obchodu Slovenskej republiky, jej vývoj od roku 1990, faktory ovplyvňujúce zmeny.

12. Komoditná štruktúra svetového obchodu.

- vývoj komoditnej štruktúry svetového obchodu od 2. svetovej vojny;
- faktory ovplyvňujúce zmeny v komoditnej štruktúre svetového obchodu;
- súčasný stav komoditnej štruktúry svetového obchodu;

- komoditná štruktúra zahraničného obchodu Slovenskej republiky, jej vývoj od roku 1990, faktory ovplyvňujúce zmeny.

13. Svetový obchod s ropou.

- cenový vývoj na svetovom trhu s ropou od roku 1960 po súčasnosť;
- faktory ovplyvňujúce cenu ropy;
- ropné šoky a ich vplyv na ďalší rozvoj svetového hospodárstva;
- súčasný svetový trh s ropou a faktory, ktoré ho ovplyvňujú;
- najvýznamnejšie náleziská ropy vo svete a ich vplyv na ekonomiku ropných štátov.

14. Proexportná politika.

- príčiny zavádzania proexportnej politiky v národných ekonomikách, príklady aplikácie proexportnej politiky vo svetovom obchode;
- nástroje proexportnej politiky a ich efektívnosť;
- regulácia nástrojov proexportnej politiky v rámci WTO;
- príklady uplatňovania proexportnej politiky vybranými štátmi;
- proexportná politika Slovenskej republiky.

15. Doložka najvyšších výhod v medzinárodnom obchode.

- mechanizmus uplatnenia doložky najvyšších výhod (dvojstranné dohody, WTO, výnimky);
- význam doložky najvyšších výhod v procesoch liberalizácie svetového obchodu;
- doložka najvyšších výhod ako politický nástroj;
- ostatné doložky používané v medzinárodnom obchode - paritná a recipročná doložka.

16. Úloha GATT/WTO v liberalizácii svetového obchodu.

- liberalizácia svetového obchodu od roku 1947 do roku 1995, najvýznamnejšie etapy liberalizácie a jej nástroje;
- liberalizácia svetového obchodu v rámci WTO od roku 1995;
- kolo milénia - jeho úlohy a výsledky;
- vplyv GATT/WTO na rast objemu svetového obchodu.

17. Priame zahraničné investície.

- motívy a faktory ovplyvňujúce umiestňovanie priamych investícií v zahraničí;
- význam priamych zahraničných investícií pre národnú ekonomiku hostiteľskej krajiny (objem výroby, nové technológie, zamestnanosť, export);
- vplyv priamych zahraničných investícií na procesy globalizácie vo svetovej ekonomike;
- grafické znázornenie medzinárodného pohybu kapitálu;
- význam priamych zahraničných investícií na ekonomiku Slovenskej republiky (objem výroby, nové technológie, zamestnanosť, export).

18. Medzinárodná migrácia.

- faktory vedúce k medzinárodnej migrácii (push a pull faktory);
- vplyv medzinárodnej migrácie na hostiteľskú krajinu;
- vplyv medzinárodnej migrácie na materskú krajinu (okrem remitencií);
- vplyv medzinárodnej migrácie na svetovú ekonomiku ako celok;
- grafické znázornenie medzinárodného pohybu pracovných síl;
- medzinárodná migrácia a Slovenská republika.

19. Remitencie vo svetovej ekonomike.

- makroekonomický význam remitencií pre národnú ekonomiku materskej krajiny migrantov (spotreba, zahraničný obchod, platobná bilancia a pod.);
- využitie remitencií v národnej ekonomike materskej krajiny pri znižovaní chudoby;

toky remitencií vo svetovej ekonomike;
- remitencie a Slovenská republika.

20. Základné ekologické problémy súčasného svetového spoločenstva.

- definícia základných ekologických problémov súčasného sveta, možnosti ich riešenia;
- najvýznamnejšie globálne konferencie o životnom prostredí, riešené problémy, výsledky;
- Slovenská republika a jej základné ekologické problémy.

Predmet štátnej skúšky: SVETOVÁ EKONOMIKA

Okruh predmetu: Medzinárodné obchodné financovanie

21. Riziká v medzinárodnom obchode a ich eliminácia prostriedkami obchodného financovania v kúpnej zmluve.

- charakteristika rizík v MHV a ich eliminácia pomocou výberu platobnej podmienky;
- postavenie predávajúceho a kupujúceho z pohľadu rizika;
- vymedzenie platobnej podmienky miestom, časom a spôsobom platenia;
- základná charakteristika dodacích podmienok INCOTERMS.

22. Možnosti využitia dokumentárnych akreditívov pri niektorých špeciálnych obchodoch.

- význam potvrdenia akreditívu pri financovaní obchodnej transakcie;
- akreditívy v sprostredkovateľských obchodoch – prevoditeľný a back-to-back akreditív;
- predfinancovanie - akreditív s červenou a zelenou doložkou;
- postfinancovanie a diskontovanie akreditívov.

23. Financovanie a úverovanie obchodu. Exportné a komoditné financovanie.

- predkontraktačné rokovania, hodnotenie bonity dlžníka, zaistenie úveru, základné formy bankových úverov;
- exportné financovanie;
- komoditné financovanie.

24. Nové trendy v medzinárodnom obchodnom financovaní.

- obchodné financovanie a finančná kríza;
- inovácie v medzinárodnom obchodnom financovaní;
- inštitucionálna pomoc obchodnému financovaniu.

Predmet štátnej skúšky: SVETOVÁ EKONOMIKA

Okruh predmetu: Svetová ekonomika

25. Poľnohospodárstvo vo svetovej ekonomike.

- súčasný stav svetového poľnohospodárstva;
- svetový obchod s poľnohospodárskymi produktmi;
- stredno- a dlhodobé výzvy svetového poľnohospodárstva;
- poľnohospodárstvo vo vybraných svetových regiónoch.

26. Priemysel vo svetovej ekonomike.

- odvetvová a teritoriálna štruktúra svetovej priemyselnej produkcie;
- najdôležitejšie trendy súčasného globálneho priemyslu;
- outsourcing a oligopolizácia svetového priemyslu.

27. Služby vo svetovej ekonomike.

- najdôležitejšie súčasné trendy globálnych služieb;
- oligopolizácia a deregulácia v službách;
- svetový obchod s komerčnými službami.

28. Ľudské zdroje vo svetovom hospodárstve.

- najdôležitejšie kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele na sledovanie stavu populácie a ich dôsledky pre ekonomický rozvoj;
- súčasné populačné trendy vo svetovom hospodárstve;
- populácia, kvalifikačná štruktúra a hospodársky rast – základné prístupy.

29. Prírodné zdroje vo svetovom hospodárstve.

- definícia pojmu prírodné zdroje;
- základné delenie prírodných zdrojov;
- najdôležitejšie energetické zdroje vo svetovom hospodárstve (obnoviteľné a neobnoviteľné zdroje).

Predmet štátnej skúšky: SVETOVÁ EKONOMIKA

Okruh predmetu: Teórie medzinárodných hospodárskych vzťahov

30. Predklasické a klasické teórie.

- príčiny existencie medzinárodného obchodu;
- merkantilizmus – podmienky vo svete, filozofia, etapy, podstata, kritika;
- význam medzinárodnej deľby práce;
- predpoklady klasických teórií a ich predstavitelia;
- teória absolútnych výhod, jej uplatnenie v praxi a kritika;
- princíp komparatívnych výhod, jeho uplatnenie v praxi a kritika.

31. Neoklasické teórie.

- predpoklady neoklasických teórií;
- 4 základné neoklasické teórie, ich princíp, uplatnenie v praxi a kritika;
- testy neoklasických teórií, ich výsledky a vysvetlenia.

32. Holandská choroba.

- podstata a možnosti vzniku holandskej choroby;
- mechanizmus holandskej choroby;
- predpoklady modelu, zhodnotenie ich významu pre prax;
- problémy spojené s holandskou chorobou;
- známe príklady holandskej choroby;
- liečba holandskej choroby;
- politická holandská choroba.

33. Prínosy J. M. Keynesa pre teórie medzinárodných hospodárskych vzťahov.

- keynesovské multiplikátory a ich uplatnenie v praxi;
- keynesovský model ekonomickej rovnováhy;
- dôchodkový vyrovnávací účinok;
- Keynesov návrh povojnového medzinárodného ekonomického usporiadania, jeho výhody a nevýhody.

34. Linderova teória dopytu.

- nedostatky neoklasických teórií;

- vnútroodvetvový obchod: definícia, význam a spôsoby výpočtu;
- princíp Linderovej hypotézy;
- Linderova hypotéza a príjmová rovnosť;
- kritika Linderovej hypotézy.

35. Teórie medzinárodného výrobného cyklu.

- teória imitačnej medzery;
- model medzinárodného výrobného cyklu a jeho kritika;
- model technologického cyklu;
- model lietajúcich husí.

36. Teórie colnej ochrany a protekcionizmu.

- podstata teórií colnej ochrany;
- účinky cla;
- optimálne clo v malej a veľkej krajine;
- teórie ochrany novovznikajúceho priemyslu;
- účinky subvencií;
- úloha lobbingu.

37. Teórie periférneho hospodárstva.

- situácia vo svete pri vzniku teórií periférneho hospodárstva;
- Singerova-Prebischova teoréma;
- teórie závislosti;
- teória nerovnej výmeny;
- možnosti rozvoja.

.....

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Medzinárodná politika

1. Medzinárodná politika.

- pojmy politika a medzinárodná politika, systém národných štátov;
- znaky štátu a štátnej moci, politický systém štátu;
- štát ako aktér v medzinárodnej politike.

2. Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska v medzinárodnej politike.

- kľúčové medzníky pri formovaní štátnosti;
- štruktúra najvyšších orgánov a ich miesto v koncipovaní zahraničnej politiky krajiny;
- zahraničnopolitické priority - ich vývoj.

3. Spojené štáty americké v medzinárodnej politike.

- kľúčové medzníky pri formovaní štátnosti;
- štruktúra najvyšších orgánov a ich miesto v koncipovaní zahraničnej politiky krajiny;
- zahraničnopolitické priority - ich vývoj.

4. Nemecká spolková republika v medzinárodnej politike.

- kľúčové medzníky pri formovaní štátnosti;
- štruktúra najvyšších orgánov a ich miesto v koncipovaní zahraničnej politiky krajiny;

- zahraničnopolitické priority - ich vývoj.

5. Francúzska republika v medzinárodnej politike.

- kľúčové medzníky pri formovaní štátnosti;
- štruktúra najvyšších orgánov a ich miesto v koncipovaní zahraničnej politiky krajiny;
- zahraničnopolitické priority - ich vývoj.

6. Talianska republika v medzinárodnej politike.

- kľúčové medzníky pri formovaní štátnosti;
- štruktúra najvyšších orgánov a ich miesto v koncipovaní zahraničnej politiky krajiny;
- zahraničnopolitické priority - ich vývoj.

7. Švajčiarska konfederácia v medzinárodnej politike.

- kľúčové medzníky pri formovaní štátnosti;
- štruktúra najvyšších orgánov a ich miesto v koncipovaní zahraničnej politiky krajiny;
- zahraničnopolitické priority - ich vývoj.

8. Ruská federácia v medzinárodnej politike.

- kľúčové medzníky pri formovaní štátnosti;
- štruktúra najvyšších orgánov a ich miesto v koncipovaní zahraničnej politiky krajiny;
- zahraničnopolitické priority - ich vývoj.

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Medzinárodné právo verejné

9. Pojem, predmet a osobitosti medzinárodného práva.

- pojmy: medzinárodné právo, medzinárodné vzťahy, zahraničná politika štátu, diplomacia;
- predmet a osobitosti medzinárodného práva;
- teórie o vzťahu medzinárodného práva k vnútroštátnemu.

10. Pramene medzinárodného práva.

- základné formálne pramene medzinárodného práva;
- pomocné pramene medzinárodného práva;
- rozdelenie prameňov medzinárodného práva podľa článku 38 ods. 1 a 2 Štatútu Medzinárodného súdneho dvora.

11. Štát ako subjekt medzinárodného práva.

- vznik štátu a jeho právne dôsledky;
- sukcesia štátov;
- inštitút uznania v medzinárodnom práve.

12. Ostatné subjekty medzinárodného práva.

- medzinárodná organizácia ako subjekt medzinárodného práva;
- národ ako subjekt medzinárodného práva;
- povstalecká strana ako subjekt medzinárodného práva;
- medzinárodnoprávne postavenie jednotlivcov.

13. Medzinárodnoprávny režim štátneho územia, štátne hranice a pohraničný režim v medzinárodnom práve.

- nadobúdanie a strata štátneho územia;
- štátne hranice a pohraničný režim, štátne hranice a ich určovanie;
- rieky ako súčasť štátneho územia a ich medzinárodnoprávna úprava.

14. Medzinárodné morské právo, medzinárodnoprávny režim Antarktídy a kozmického priestoru.

- právny režim územného mora, šíreho mora, podmorskej plytčiny, morských kanálov a úžin;
- medzinárodnoprávny režim Antarktídy;
- právny režim kozmického priestoru v zmysle dohovorov medzinárodného kozmického práva.

15. Obyvateľstvo a jeho kategórie a štátne občianstvo.

- obyvatelia vo vnútroštátnom a medzinárodnom práve;
- medzinárodnoprávna úprava otázok štátneho občianstva, nadobúdanie a strata štátneho občianstva;
- otázka občianstva EÚ;
- právo diplomatickej ochrany štátnych príslušníkov.

16. Cudzinci podľa medzinárodného práva.

- cudzinecký režim a jeho medzinárodnoprávna úprava a druhy cudzineckých režimov ;
- medzinárodnoprávny inštitút azylu a medzinárodné utečenecké právo;
- extradícia v medzinárodnom práve.

17. Právo medzinárodných zmlúv.

- Viedenský dohovor o zmluvnom práve (1969) a predmet jeho úpravy;
- podmienky pre vznik platných medzinárodných zmlúv, dôvody neplatnosti, výhrady k medzinárodným zmluvám, spôsoby ukončenia medzinárodnej zmluvy;
- registrácia a výklad medzinárodných zmlúv.

18. Medzinárodno-právna zodpovednosť.

- všeobecná charakteristika právnych následkov porušenia medzinárodného práva;
- základné prvky správania štátov v systéme medzinárodnej zodpovednosti;
- okolnosti vylučujúce protiprávnosť;
- obsah medzinárodnej zodpovednosti štátov;
- vymedzenie špecifických druhov zodpovednosti;
- sankcie v medzinárodnom práve.

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Úvod do diplomacie

19. Diplomacia a diplomatické vzťahy.

- vymedzenie pojmu diplomacia;
- dimenzie diplomacie;
- základy právnej regulácie diplomatických vzťahov, nadviazanie a ukončenie diplomatických stykov.

20. Dejiny diplomacie staroveku a stredoveku.

- diplomacia starovekej spoločnosti;
- diplomacia antických starovekých spoločenstiev;
- diplomacia stredoveku.

21. Dejiny diplomacie renesancie, novoveku a moderných dejín.

- diplomacia obdobia renesancie;
- diplomacia obdobia novoveku a moderných dejín.

22. Manažment diplomatických stykov – vnútorné orgány štátu pre medzinárodné styky.

- charakteristika a kompetencie vnútroštátnych orgánov štátu pre medzinárodné vzťahy.

23. Manažment diplomatických stykov - zahraničné orgány štátu pre medzinárodné styky.

- charakteristika a kompetencie zahraničných orgánov štátu pre medzinárodné vzťahy.

24. Diplomatická misia.

- nadviazanie a ukončenie diplomatických stykov;
- definícia a rozdelenie, funkcie, výsady a imunity diplomatickej misie.

25. Diplomatický zástupca.

- personál diplomatickej misie, diplomatické hodnosti a funkcie, diplomatický zbor;
- výsady a imunity členov personálu diplomatickej misie.

26. Konzulárna služba.

- definícia konzulárnej služby;
- konzulárne úrady;
- členovia personálu konzulárneho úradu;
- konzulárne výsady a imunity;
- honorárne konzuláty a honorárni konzuli.

27. Diplomatický protokol.

- pojem, poslanie diplomatického protokolu;
- protokolárne prednostné poradie;
- význam diplomatického protokolu pre prax.

28. Spoločenská etiketa.

- charakteristika spoločenskej a pracovnej hierarchie;
- pojem a význam spoločenskej etikety pre prax;
- význam spoločenských podujatí v diplomatickej praxi;
- charakteristika pravidiel zasadacieho poriadku;
- charakteristika pracovnej a spoločenskej hierarchie.

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Medzinárodné organizácie a ich orgány

29. OSN.

- charakteristika organizácie;
- ciele a činnosť;

- členstvo;
- orgány.

30. Medzinárodná bezpečnostná organizácia – NATO.

- charakteristika organizácií;
- ciele a činnosť;
- členstvo;
- orgány.

31. Medzinárodná bezpečnostná organizácia – OBSE.

- charakteristika organizácií;
- ciele a činnosť;
- členstvo;
- orgány.

32. Mimoeurópske regionálne medzinárodné organizácie – ASEAN, Africká únia, Šanghajska organizácia spolupráce.

- charakteristika organizácií;
- ciele a činnosť;
- členstvo;
- orgány.

33. Vyšehradská skupina (V4).

- charakteristika zoskupenia;
- ciele a činnosť;
- členstvo;
- orgány.

34. Pôsobnosť Slovenskej republiky v medzinárodných organizáciách.

- OSN;
- NATO;
- OBSE;
- V4.

Predmet štátnej skúšky: MEDZINÁRODNÉ VZŤAHY

Okruh predmetu: Medzinárodné obchodné právo

35. Svetové právne systémy.

- pojem svetové právne systémy;
- kontinentálny právny systém a jeho pramene práva;
- angloamerický právny systém a jeho pramene práva.

36. Právne vzťahy s cudzím prvkom, priama a kolízna metóda ich regulácie.

- pojem cudzí prvok, typy cudzieho prvku v právnych vzťahoch;
- priama metóda regulácie právnych vzťahov s cudzím prvkom;
- kolízna metóda regulácie právnych vzťahov s cudzím prvkom - pojem kolíznej normy, štruktúra kolíznej normy, hraničné určovatele, najvýznamnejšie pramene obsahujúce kolízne normy - Nariadenie Rím I, Nariadenie Rím II, zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom.

37. Subjekty právnych vzťahov v medzinárodnom obchode.

- fyzické osoby a ich právna spôsobilosť;
- právnické osoby a ich právna spôsobilosť;
- štát ako subjekt medzinárodného obchodu, imunita štátu, diplomatická ochrana;
- obchodné spoločnosti v medzinárodnom obchode;
- osobný štatút (kolízne otázky právnej spôsobilosti).

38. Vecné práva v medzinárodnom obchode.

- vlastnícke právo - pojem, obsah, vznik a zánik;
- vecné práva k cudzím veciam (vecné bremená, záložné právo, zádržné právo), zabezpečenie záväzkov vecnoprávnymi inštitútmi;
- vecný štatút (kolízne otázky vecných práv).

39. Záväzky v medzinárodnom obchode.

- medzinárodná kúpna zmluva;
- medzinárodné zmluva o dielo;
- zmluvy v oblasti medzinárodnej prepravy;
- záväzkový štatút (kolízne otázky záväzkovoprávných vzťahov).

40. Riešenie sporov v medzinárodnom obchode.

- medzinárodné právo procesné, právomoc a príslušnosť súdov v medzinárodnom obchodnom styku podľa Nariadenia Brusel I;
- rozhodcovské konanie v medzinárodnom obchode;
- ostatné alternatívne spôsoby riešenia sporov v medzinárodnom obchode (mediácia, konciliácia, expertíza, facilitácia).